

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

צט א ב מ"י פ"ה מהל' שמיטה ה"י :
ק ג מ"י פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ט :
ק ד מ"י ט"ז מהל' :
ק ה מ"י ט"ח מהל' :
ו [מ"י ט"ט מהל' ו] :
ק ז מ"י ט"י מהלכה ט ופ"ד מהל' מעשר שני וז"ל הלכה ו :

רבינו הגנאל

ומרבה המשרה והכביסה להיתיר שכל אדם צורכיין להן, וממעט המלוגמא שאינה צורך הבריאים אלא צורך החולים, (והבאת) [והנאת] עצים נמי מלכס נפקא, ולא בעי דומיא דלאכלה להיות דרך הגנאו וביעורו שוה. אמר ר' אלעזר אין שביעית מתחלת אלא דרך מקח, שני בשנת היובל הואת וגו', וסמך ליה וכו' תמכרו ממכר, ש"ש דקדושת יובל בעינא מקח וממכר ממש, מתחלת בלא כלום אנוהא. ור' יוחנן אמר בין דרך מקח ובין דרך חילול כלומר אפי' אם יאמר הללו פירות שביעית יהו מחולקין על מצות הללו, הרי אלו מחולקין. מאי טעמא, דכתיב כי יובל הוא קדש וגו', כקדוש מה קדוש אפי' דרך חילול, אף שביעית כמיהו. ור' אלעזר, האי מיבעי ליה לכרתניא כי יובל היא וגו' מה קדוש תופס את דמיו ונעשו אותן דמים קודש, אף שביעית תופסת דמיה. ונביא כותיה, כי יובל היא וגו', (מה קדוש תופס את דמיו וכו'). או מה קדוש תופס את דמיו ויוצאת הקדש לחולין, אף שביעית תופסת דמיה ויוצאת הפירות לחולין. ת"ל תהיה כל תבואתה לאכול, בהווייתה תהא לכולם. כיצד לקח בפירות שביעית בשר, הבשר והפירות מתבערין בערב יום טוב הראשון של פסח בשנה השביעית, דמפורש בפרק אחרון דמעשר שני. לקח בבשר דגים יצא בשר נכנסו וגו', לקח ברצין כו', הא כיצד אחרון אחרון נתפס. כלומר לקח בבשר דגין וביציין יין ובין שמן, השמן נתפס לבדו שהוא אחרון, והבשר והדגין והיין יצא לחולין, פירות שביעית עצמן אע"פ שנתפסו הדמים והפירות, לא יצאו לחולין, אלא הרי הן בקדושת שביעית. דייקנן מדקתני הא ברייתא בכל אחד מהן, (ה) [בבשר ובדגין ובין ובשמן, לקח בכל אחד, ש"מ דרך מקח אין דרך חילול לא. תניא כו' יוחנן אחד מתחלקין על בהמה חיה ועוף בין חיים בין שחוטין דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים על שחוטין מתחלקין על חיים אין מתחלקין, גזירה שמה יגדל מן עדרים. הא דתני ר' יוסי בוא וראה כמה קשה אבקה של שביעית, מפורש בקדושין פרק ראשון, וזו השמטה עיין צריכה וכו'.

אין שביעית מתחללת אלא דרך מקח. והא דתניא לעיל (דף ט"ו.) ואם מסר יאמר מעות הללו מחולקין על פירות שיש לי בצית קנסא בעלמא כדפרישית לעיל: **אבקה** של שביעית. עיקר איסור בצדוקת קרקע כגון חרישה וזריעה אצל משא ומתן אינו אלא עשה בעלמא דלאכלה ולא לסחורה ועונש לסוף מוכר את מטלטליו ואת ציתו ואת עצמו בעון משא ומתן צא לו מדה כנגד מדה: **ע"ל** חיין אין מתחללין. במעשר שני חוץ לירושלים איירי דצירושלים מותר לקנות ממנו בהמה לזבחי שלמים כדמוכח פרק קמח דמעשר שני ועוד מדדייק בסמוך דלי לא תימא הכי מעשר מעשר ממש והא כתיב וזרת הכסף צידך כלומר היאך מתחלל על בהמה חיה ועוף אלא מאי מעשר דמי מעשר משמע צדיא דאיירי חוץ לירושלים ממדיית עליה קרא דזרת הכסף ואפי' לכתמלה שרי ר"מ לחלל דקתני צדיא בתוספתא דשביעית אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללין אותו על חיה ועוף ועל בהמה בעלמא מוס דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לא אמרו אלא שחוטין ומחללין לכתמלה משמע והא דנקט הכא מתחללין דמשמע דיעבד כדאמר דריש הזהב (ב"מ דף מה:)^א מתחללין ואין מתחללין מיבעי ליה משום דבזאת דרבנן נקט לה דאפילו דיעבד אין מתחללין על חיין ותימא דברייה זהב (שם דף מד:) משמע בין לצי"ש בין לצי"ה דטיבעא אפירא לא מחללין גבי פלוגתא דלא יעשה אדם סלעים דינרי זהב וי"ל דהכא מיירי ע"מ להעלותו ולאכולו צירושלים ופלוגתא היא צירושלמי פ"ק דמעשר שני יש שאוסר אפילו על מנת להעלותו ומוקי פלוגתא דר' מאיר ורבנן דהכא דדמאי ותימא דמשום גזירה דרבנן דשם יגדל מהם עדרים לא הוה לן למימר אין מתחללים דיעבד כדמשמע בריש הזהב גבי פלוגתא דלא יעשה אדם סלעים דינרי זהב דפרין צלמלא להך ליטנא דלמרת מדאורייתא משרא שרי ורבנן הוא דגזרו בהו שמה ישעה עליותיו היינו דקתני יעשה ולא יעשה אלא להך ליטנא דלמרת מדאורייתא פליגי מתחללין ולא מתחללין מיבעי ליה משמע דמשום גזירה דרבנן לא אמרינן אין מתחללין דיעבד וי"ל דאין מתחללין דהכא היינו שיחזרו דמים למקומן כדאשכחן דכותיה צפ' יגדל מהם עדרים. פרק האיש מקדש

(קדושין דף נה: ושם) דתניא אין לוקחין בהמה צמעות מעשר שני פירש שם בקונטרס שמה תכתיב ולא היה לו לפרש כן אלא כדמפרש טעמא הכא שמה יגדל עדרים ואפילו ר"מ לא פליג אלא בזכרים אצל בנקבות לא כדקאמרינן הכא ומפרש צירושלמי בזכרים פליגי אי גזרי זכרים אטו נקבות ותימא דרבנן דהתם דאמרי ואם לקח צבוג יחזרו דמים למקומם צמוד מעלה ותאכל צמקום וי"ל דאיירי כמו שנפרש ר' יהודה התם צד"א צמקוין ולקחו מתחלתו לשם שלמים [א] היינו נקבה כדאיתא בצי"ה (דף כ.) דלא לא גזרינן דיעבד שמה יגדל ולא דווקא לקחו לשם שלמים דלפי' צסתם נמי כיון שהם תמימין דהא לא ממעט אלא דווקא מתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין אצל בעלי מומין קמני רבי יהודה צסיפא בתוספתא בין צבוגין בין

מרבה אני אם הצנופה ששזה כגל אדם. שהכל לריכין לה כמו אכילה ששזה כגל אדם: מלוגמא שאינה שזה כגל אדם. שאין הכל חולין: ולא לולב. יין שמולפין בצית לריח טוב: אפיקטויון. להקיא והוא צנוטריקון אפיק טפי זין מוון האוכל יותר מדאי מוציא ומקיא: **כמאן כר' יוסי**. דלא ממעט אלא

הנאה שאינה שזה כגל והנך נמי אינם אלא לזורך חולי ואסתנים והיינו תנאי דלעיל דלרבנן לא נהגא שביעית אלא צדצר שהנחתו וביעורו שזה דרשין ליה נמי הכי והימא שבת הארץ^א נוהגת צדצר שהוא לכס דומיא דלאכלה שהנחתו וביעורו שזה ולא צענים ורבי יוסי דריש הכי והימא שבת הארץ נוהגת כוליה שהנחתו שזה כגל אדם ואפילו עגים להסקה: **אין שביעית מחללת**. לתפוס דמיה בקדושתה אלא דרך מקח שמכרה זה לחצירו אצל לא ע"י חילול לומר הרי פירות הללו מחולקין על מעות האלו כדרך שפודין הקדשות: **צננס פיובל**. שביעית ויוכל חדה היא: **וסמך ליה וכו' סמכרו ממכר**. ודרשין סמוכין למימרא דלא שייך בפירות לתפוס קדושת הדמיו^א אלא ע"י ממכר: קודש מחלל צין דרך מקח צין דרך חילול. דכתיב (ויקרא טו) ופדה צערכך ויסף חמישיתו עליו הרי חילול ואם לא יגאל ונמכר צערכך (שם) הרי מקח: ורבי יוחנן. הך דרשה דסמוכין דסמך וכו' ממכרו ליוכל מאי דריש ציה: **דריני יוסי צר חנינא**. צמסכת ערכין (דף ל:) ארוכה היא מאלד וכו' לא נכתבה כולה בצפריס כמה קשה אצקה של שביעית. מידי דלא הוי עיקר האיסור תלי צו קרי אצק וכן אצק רצית וכן אצק לשון הרע שאינו לשון הרע גמור אלא זל לשון הרע כמו אצק העולה מדבר הנכתש צמסכת: **אדם נושא ונותן פירות שביעית**. נוסחה דהיינו אצק שביעית דעיקר איסור שביעית לא תזרע לא תזמר וזהו איסור קל שזה: **לסוף מוכר אדם מטלטליו ואם לויו**. מחמת עניות: **שנאמר צננס פיובל הואם וסמך ליה וכו' סמכרו ממכר**. ודרשין סמוכין שצביל עושה של שביעית פדה כתיב ציה שזה יולא וזה נכנס תחתיו יולא הקדש לחולין ונכנסין דכל מכירה יולאה מכמו של זה וזה ליה והדמים נכנסין לרשות המוכר: **בהוייתם סהא**. בקדושתה: **מסבערין שביעית**. צתוך זמן הביעור: **ילא צשר**. שהדמים יולאין לחולין ע"י פדה צדמים^א של קודש דלא כתיב תהיה אלא צפירות עצמן: **ופרי עלמו**. פרי הראשון אסור לנהוג בעלמא חול אלא קדושת שביעית עליו: **מחללין**. משמע דרך חילול צפדיה ולא צמקח וממכר: **שמה יגדל מהם**. ישאם אצלו לגדל וולדות ונמלא משהה מעשרותיו והתורה אמרה (דברים יד) שנה שנה ואכלת ואם שהה ראשונה ושניה חייב צשלישית לצער כל מעשרותיו צקוף שנה שלישית מן הצית ולהתמודות. וגבי שביעית נהנה מן להתעשר והתורה אמרה (כ) ולא לסחורה אלא להפקיר ולצער שביעית עד שלא תכלה לחיה מן השדה הוא זמן ציעור לפירות ולדמיהן: **זוכרים צמוד יחזרו דמים למקומן** וכולה צרייתא דקדושין רבי יהודה היא דאפילו

(א) קדושין כ ערכין ל: [ומס' דערכין פ"ה ה"ד, (ב) קדושין נה. ע"ז נד; (ג) שביעית פ"ח מ"ז קדושין נה. ע"ז נד; (ד) ניקחא צרות ט: (ה) וניקחא כה; (ו) ב"מ"א: ט; (ז) לתפוס דמיה בקדושה רש"ש; (ח) דדמיה רש"ש; (ט) ע"ש דלפניו איתא מחללין ולא מחללין מיבעי ליה.]

תורה אור השלם

- בשנת היובל הואת תְּשַׁבֵּר אִישׁ אֶל אֶחָיו. ויקרא כה יג
- כי יובל הוא קדש תִּקְדָּה לָבֶט מִן הַשָּׂדֶה תֹּאבְלוּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה יב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמה יגדל וכו' והתורה אמרה: **לאכלה ולא לסחורה:**

הגהות מהר"ב רגישבורג

[א] תוס' ד"ה שמה טו היינו נקבה כדאיתא בצי"ה דף כ. כיצ' אין ליה מונן ובש"ס דפוס ווינציאה ובפסולתא אינו:

מוסף רש"י

שאינה שזה לכל אדם. אינה זריכה אלא לחולים (ב"מ קכב.) לדידות. אין שזה כגל אדם, שאין צריך זילוף אלא אדם משוגע נמי משרה וכו' וכו'. והכא לא נקט אלא דבר שאין שזה כגל אדם (שם.) אבקה של שביעית. איסור הקל שזה, העושה סחורה צפירותיה, דהיא ליה לאו אצל מכלל עשה, לאכלה ולא לסחורה (קדושין כ.) הסוחר צפירות שביעית והכי קרי ליה אצק שאין זו עיקר שביעית של אסור שביעית (ע"ז ד.) ופדה צערכך (ע"ז ד.) מחללין. מחללין קודש שיהיה למה מן השדה אותו המין שמכר (שם.) יצא בשר. מקדושת שביעית, דבפירות גופייהו מבי צו תהיה בהוייתו מהא, אצל חלופייהו הפן יולאין לחולין (קדושין נח.) דכולי האי לא מפיק (ע"ז ד.) ופרי עצמו אסור פרי של שביעית שמכר ראשון (שם) הפרי הראשון אסור לאתכר הביעור אלא ילא מקדושתו (קדושין נח.) גדל בשביעית שנאו אלו מכחו כגל מקום שהוא, אסור מן הביעור ואלך (בבברות ט.)